

Előfizetési árak:

Egy évre 5 frt — kr.
Fél évre 2 frt 50 kr.
Negyed évre 1 frt 25 kr.
Külsőeknek, körjegyzőknek és tanítóknak egész évre 4 frt.

Minden a lap szellemi részét illető közlemények a szerkesztőségbe (felvétel, papírvétel utra 8. sz.) — az előfizetők, hirdetések és felhívások a kiadói részre. Huszár István könyvkereskedésbe küldendők.

Megjelen vasárnaponként.

NYITRAMEGYEI SZEMLE

POLITIKAI ÉS VEGYESTARTALMU HETILAP.

Hirdetési árak:

Egy négyhasábos petitser ára bélyegen kívül 8 kr. Többszöri közlésnél árked-vezmény.

Hivatalos hírdetek

100 szög 2 frt 30 kr. bélyeggel együtt. — minden további megkezdett 100 szó után 1 frttal több.

Kéziratok nem adának vissza.

Egyes szám ára 10 kr.

Mire tanítanak bennünket a tanulók?

Az iskolai tanév beköszöntével egy általunk már hangzatosított eszme merül fel újra, mely ha még annyiszor eltemetné is, kitör sirjából és eget kér. A katolikus középtanodák tandíjának rendezését, illetőleg annak arányos kivételét értjük a különböző felekezetek tanulóira nézve. — A nyitrai püspökség joghatósági területén oly szembeszökő jelenségek merülnek fel, melyek mulhatlanul és elodázhatatlanul követelik a kérdés felvetését és annak higgadt, tárgyilagos megbeszélését.

Érdekes eredményre jutunk, ha csak kissé is vissza felé levelezünk a privigei értesítőben. Vegyük például az 1877/8. tanévet, akkor a katolikusok száma a privigei gimnáziumban 74, a zsidóké 38; a folyó tanévben tehát apadt ugyan a katolikusok száma 10-zel, de a zsidóké 38-ról 17-re csökkent. És az apadás a nyolcvanas évek elejétől fogva a zsidóknál következetesen lépést tart, jele, hogy a német ajku népénél, aminő Privigyét jórésben környezi, a zsidók nem bírnak zöldre ágra vergődni.

Egészen más viszonyokat találunk Trencsénmegyében. Ott a tót nép elszegényedése rohamos lépésekbe halad, míg a zsidók megfelelő gazdagodása leolvasható a gimnáziumi számokból. Mig ugyanis 17 évvel ezelőtt a zsidók száma a zsolnai gimnáziumban 44 volt, ma már megüti a 70-et. A katolikus tanulók száma pedig 12 év óta állandó, dacára annak, hogy a népesedés 12 év alatt jelentékenyen szaporodott.

Jelentékeny tanulságot nyújt a trencsényi gimnázium ifjúsága, melyben másfél évtized óta csaknem paritásban tartják egymást a katolikusok és a zsidók. Az 1878/9. tanévben 108 katolikus állott 106 zsidóval szemben, 1881/2. évben pedig 129 r. katolikusra ugyanott 125 zsidó esett. E szám a jelen tanévben, mint lapunknak más helyén hozzuk, 156-ra emelkedett; oly szám, hogy vannak az országban középtanodák, melyeknek egyáltalában nincsen több tanulója, mint ahány izraelita látogatja a trencsényi piaristák tanintézetét.

Ebből azt a tanulságot vonjuk le, amit már a múlt évben is megtettünk,

hogy a zsidó tanulók, kiknek szülei aránylag gazdagabbak, s kiknek hitközsége egyáltalában mivel sem járul e tanintézetek fenntartására, megfelelő pótléket nyújtának e tanintézeteknek azért, hogy ott oktatást nyernek. Ezt annál is inkább méltányosnak tartjuk, mert egyéb felekezeti jellegű gimnáziumokban is hasonló eljárást tartásitanak. Így pl. a keeskeneti gimnáziumban a róm. katolikusok 5 frt, más vallásnak 10 frtot fizetnek évenként; az erdélyi kath. tanintézetekben mindenütt kettős tandíjt szednek a más vallásúaktól.

Még nagyobb az eltérés, ha a más vallású gimnáziumokat vesszük szemügyre. A brassói görög-keleti középtanoda más vallásúaktól a rendes tandíj négyeszeresét szedi; a felsőlővői evangélikus iskolában annak ötszörösét követelik a más vallásúaktól; míg a brassói ágostai vallású gimnáziumban a lutheránusok 6 frtot, a zsidók 60 frtot fizetnek. Nem akarjuk utatni az olvasót száraz adatokkal, aki a dolog iránt érdeklődik nézze meg a kultuszminiszter kimutatását a közoktatás állapotáról (kezünkél a XVIII. van) s meg fog győződni, hogy egész legiója van a felekezeti iskoláknak, hol drágábban mérik a tudományt a más vallásúknak, mint az illető felekezet saját fiainak.

És ez nagyon természetes. A jogegyenlőség csak akkor volna lehetséges, ha a mi felekezeti tanáraink csupa humanizmusból tanítanának, és lemondanának a fizetésükről, ha az építészek ingyen építenék s fenntartanák a helyiségeket, ha a fűtést s egyéb szükségleteket díjtalanul eszközölhetnék; de mivel ez tudvalevőleg mind drága pénzbe került s mivel ezt a pénzt a mi alapjaink fizetik, ennél fogva nem marad más hátra, mint megadóztatni azokat, kik velünk egyenlő jogokat, de nem egyenlő kötelezettségeket teljesítenek. Igazságtalan volna, ha én, és csak én tartom fen a hidat, a vámost, s mégis ugyanannyi vámost fizessek, mint mások, kik semmivel sem járulnak hozzá.

Erre azon incidens utalta e sorok íróját, hogy a tanév elején csak tandíj és egyéb illetek címén 36 frtot követelnek a szülőktől. Hol vannak a tan- könyvek, hol van a ruha, s hol van a

tanulók legnagyobb részénél a legjelentékenyebb rubrika az élelmezés?

Bende Imre, nyitrai püspök ur ő méltóságát, még a múlt évben, hódoló tisztelettel kértük, hogy azon lelkes érdeklődésnél fogva, melyet ő nagy áldozatkészséggel is a tanulóifjúság iránt tanúsít, vegye jóakarattal kezébe az ügyet, és lendítsen híveinek sorsán. Elismertük, hogy ő méltósága akkor még alig vehetett lélekzetet Nyitrán, még a viszonyokat nem ismerte; de most, midőn látta azt a rajongó tiszteletet, melylyel felvidékünk népe főpástorra iránt viseltetik, midőn látja a számok kérelhetlen logikáját; kétszeres hévvel kérjük ragadja meg a kezdeményezés eszméjét, és szerezzen a katolikusoknak csak annyit a középiskolában, amennyit a más felekezetek élveznek ugyanott.

Tudjuk mi azt nagyon jól, hogy kemény dió ez; hogy azt egy embernek, ha mindjárt nyitrai püspök is, alig fog sikerülni; de a legközelebbi püspöki konferencia méltó tárgyat képezhetné a katolikusok ezen követelése is, annál inkább; mert ha mi magunk hagyjuk elszenesedni, elpenészedni a kérdést, ha mi magunk még csak felszólalás tárgyává sem tesszük soha, egy katolikus alapítványaink lassankint állami alapokká porrosodnak el, s annál nehezebb, vagy egyáltalában lehetetlen lesz azoknak eredeti jellegét visszaszereznünk. Mert ha csakugyan mitsem teszünk ez alapok katolikus jellegének szigorúbb körvonalozására, ugyan mondja meg valaki, mi különbség van akkor, ha azokat az alapokat nem katolikus, hanem zsidó alapoknak nevezük? Legföllebb az, hogy azokat izr. polgártársaink jobban megvédelmeznék nálunknál.

E felszólalásnak semmiféle ellenséges jellege nincsen egy más vallásfelekezet iránt, ez az önfentartás természeti joga, ez a jogegyenlőség, melynek visszaállítását óhajtuk; egy régi mulasztásnak pótlása ez, mely akkor könnyen elkövethető volt, midőn a tandíj oly esekély volt, hogy nem képezhetette komoly felszólalás tárgyát; de manapság már nemcsak érezhetően, hanem nyomatékosan is nehezedik vállainkra és képtelenne teszi a keresztény szülő, hogy versenyt taníttassa gyermekeit az aránylag vagy-

nosabb és a tanulóhoz a tandíjon kívül mivel sem járuló zsidó szülők gyermekeivel.

Mi e kérdés tisztázásával ez idő szerint az egyedüli illetékes tényezőnek a püspöki kart tartjuk; s ahhoz szer hozzá kell fogni, mert önmag semmi sem jön létre, az Istenen kívül miudent, ami van, egyszer létre kell hozni; s azért reméljük, hogy ezuttal felemelt szavunk nem fog nyom nélkül elhangzani.

A hét két eseménye.

Politikai mindkettő, az egyik, a primás beszéde a királyhoz, Balassa-Gyarmathon, a másik, Samassa beszéde, a delegációban Pesten játszódtott le. Hasonlíthatlanul különböző hatással, amint ezt különben a két főpapnál ez utóbbi időben megszoktuk. A herceg-primás odajárult a király elé, hogy a hadgyakorlatok alkalmával egyházmegyeje területen üdvözölje a felséget. De üdvözlésben nem felejtkezett meg szorongatott egyházáról sem, mely a felségnek is egyháza s mint apostoli királynak hivatászerű védeence, hogy szívet feleje fordítsa. „Egyházunknak hitcikkelyeiből folyó, hazánkban kilenc századon át gyakorlatban volt egyik jogát védjük mi is a nem reg vívott szellemi harcban, védjük nem csak vallásunk, hanem legjobb meggyőződésünk szerint a haza és a trón jól felfogott érdekében is... a jognak elveszthetése nagy aggodalommal tölti el szíveinket.” Tehát az egyház függetlenségéért, tanainak épiségeért emelte fel szavát.

Az egri érsek is odaállt a delegáció elé és a delegátusok meglepetésére beszélt — a papaválasztásnak a kormányok által való lefoglalásáért. S hogy hatásosabb legyen a felépése, óhajának a fogékony keblekre oly hatásos nemzeti színezetet adott. A két beszéd nagy kontrasztot képez, amint egyáltalán az egri érsek ur a febr. rendelet óta folyton kontrasztokban gyönyörködik — az egyház kárára. Ránk azt a benyomást teszi egész viselkedése, mint egy reményekben csalódott emberé, aki rontani-bontani szeret mindent, a mi nem lett az övé. Delegációi beszédeben a három pont, melyet felhoz, mintha igen világos kommentárt szolgáltatna ehez. A kormánytól kívánja, hogy befolyá-

TÁRCA.

Kisértetben.

Ötöt ütött az óra s már oly sötét volt a ködös februáriusi napon, hogy New-York egy divatüzletének fáradt fiatal munkás leányai mindjobban szorongtak az ablakok fele, hogy a lenyugvo nap utolsó sugarainak fenyéből is még némi hasznót meríthessenek. A munkatereim szűk volt, rosszul szelöltetve, hiányosan butorozva, de zsunfolva megtölték azt a szegény halvány, nyomorultan díjazott varróleányok.

— Istenem! — sóhajtott fel az egyik — de nehéz e görög mintát utánozni. Szegény tejem már úgy belefájdult, igazán nem is tudom, miért alakítottaj már az Whartonne ezt a ruhát, mikor még jóformán nem is hordta. Gazdag nőnek megis csak sokszor furcsa ötletei vannak.

— Ugyan add ide edesem! — válaszolá szomszédja — majd én elkészítem, hogy hazamehess és lefekhess, mert utóvégre is még komolyan megbetegszel.

— De hiszen neked saját munkáddal is eléggé kell bajlódnod még — felelé a beteg leány.

— Ne törődjél te azzal, majd elvégzem a magam dolgát, meg azután a tiedet is, az egy-két órai különbözet csupán.

A beteg varróleány egy-két pillanatig vonakodott még, mert hisz tapasztalásból tudta, mily laukasztó az az egy-két óra a rendes munkaidőn felül, midőn a fej, az egész nap meggörnyedt hát, a szemek, az ujjak, midőn már mindeve fáj. Minthogy azonban

rosszullete csak fokozódott, végre elfogadta barátneje ajánlatát és mondta:

— Ugyancsak szép töled edes Katicám! hogy ily jóságos vagy irántam, most már szíves örömet megyek haza.

Kati a távozónak szívesen jó éjt intett, és azután Whartonne selyemruhájának tarka díszleteit kezdte felvarrni.

Egyszerre kihullott kezéből a tű s mélyen sóhajtott. Nehéz gond nyomta vállait. A szegényes szobájáért már régen esedekes bért kellett volna fizetnie, házi asszonya már kidobattalass fenyegetődzött.

— Képtelen vagyok fizetni — mormogá magában a szegény leány. Pedig ő! mily borzasztó volna e hideg időszakban az utcákon kóborogni. De nini mi ez? — így szakította felbe szomorú gondolatait — midőn a ruhát forgatva, annak zsebet érinté. Bizonyára Whartonne felejté benn. Kati kihúzott onnan egy finom himzésű zsebkendőt, de azonkívül más is volt mellette — egy újdonat új bankó.

A szobában már meglehetősen elhatalmaskodott a homály. Kati látva, hogy társnői közül egyik sem figyel reá — egy pillanatot műve volt, — a bankót zsebébe csuszattatta. Orcái lángoltak, szíve hevesen dobogott. Tíz dollár! szerencsés véletlen ez — mormogta magában Kati, s azután mintha lelküismeret akarta volna megnyugtattani, mondá: Whartonne nem fogja nélkülözni e pénzt, hisz bőven van az nála. Nekem azonban sem hajlékom, sem kenyerem. Így folytatta azután egő orcákkal s remegő kezekkel munkáját.

Már késő volt, midőn Kati fölteve kalapját a hideg haborította utcákon át haza sietett. Szűk, hideg, sötét szobácska képezte lakását. Gyorsan levetkőzött s ágába rejtőzött. Esteli imáját ez egyszer nem tudta

elmondani. Talán a tízdolláros bankó tola- kodott közeje s a Teremtője köze?

Tíz dollár! Evek óta nem volt Katicának ennyi pénze egyszerre. Többször riadt fel álmából, azt hívte tolvajok vannak kamrájában, hogy kincset ellopják. Hosszú nyugtalan éjszaka volt ez! Midőn végre a hajnal derengve pici ablakába kandikált, föl- kelt. De ah mily erőtelneke érzé magát, mennyire zúgott feje! Nem, nem — monda — ezt el nem viselhetem. Inkább ajtórol ajtóra megyek, hogy mindennapi kenyeremet kikolduljam, s inkább locán alszom dideregve a vásárteren, semhogy e lopás még tovább is zaklassa lelküismeretemet. Rögtön visszaviszem e pénzt s elefejtjen i gyekszem e rémes éjszakát, mint ahogy a rossz álmokat a fejből kiűzni szokás.

Meleg kendőt dobott vállaira és sietett a háza, melyben dolgozott, azután a munkaterebe, hol a varróleányok egyike sem volt még. Whartonne ruhája még érintetlenül ott feküdt, kezébe vette s gyorsan visszacsuszattatta a bankót a finom himzésű zsebkendő mellé. Mélyen felsóhajtott s úgy érte, nehéz kö esett le szíveről. Most már legalább ismét szabadon lélekzem — monda — oh mennyi atyám! most értem csak, mit naponként imádkozom: Ne vigy minket a kisértetbe!

Tíz év múlt el s a szegény varróleányból előkelő, gazdag nő lett. Kati — mint mondani szokás — jó partiet csinált, derek ferjére akadt, s így szerencséhez gazdagsághoz jutott.

Nem is tudom elképzelni, hová lett a pénz — így szölt egy napon férjéhez, a kandalló mellett melegedve. Reggel a kis asztalkámon hagytam, arról egészen biztos vagyok. A gyermekek egyike sem volt oda-benn, ezek tehát nem is vihették el azt.

— Mama én tudom hova lett a pénz — mondá a kis Henrik, egy csinos nyolc éves fiúcska. Nem volt az két papírpénz?

— Igen két bankó volt, mit tudsz erről?

— Láttam mama, mikor Nora ten a szobájában valamit munkakosárkájá alá rejtett, minthogy pedig kíváncsi voltam, varrtam, mig onnan kiment. Akkor találtam ott két ótdolláros bankót, szepen összehajtvá.

— Tevedsz hiam! erősíté az atya komolyan. Nora a legbecsületesebb leány, kit ismerek.

— Oh igen, ő becsületes, válaszolá az asszony, de edesem — folytatóla szinten komoly hangon — a legbecsületesebb teremtes lehet ő, de azért a kisértet pillanatában —

Itt elhallgatott, mert éppen Nora lepett be a szobába, kezében egy tarka tollaktól készült porlóval. Nora csinos — tan 17 éves leány volt, gyönyörű kek nagy szemekkel, koromsötét hajhullámai köríték piros orcáit.

— Azt gondoltam eszengetni meoltzat- tak, mondá szemeit földre szegezve, miközben éleak pir borítá arcát.

Az asszony vizsgatekintetet vetett a leányra s azután nyugodtan mondá:

— Nem Nora! te nem azt gondoltad.

Menj csak előre a gyermekszobába, majd mindjárt követlek s megmondom, mit akarok.

Nora visszavonult, de nem ment a gyermekszobába, mint ahogy azt urúje parancsoltá, hanem saját szobájába sietett, remegő terdekkel, úgy hogy a lepesóház kartájaa erősen kelle kapaszkodnia; mert Nora a szomszedszobában takarítva mindent meghallott, s tudta már, hogy első lopása, melyet életében elkövetett, lefedeztetett.

— Vajjon mit kezdenek majd velem? gondolá magában. Bizonyára elotgatnak s bezaratnak. Oh mennyire fognak szegyenkezni miattam nagybatyam es szegény jó

sával azon legyen, hogy a neki kedvező pápa nyerve el a tiarát.

Talán a pápák eddig nekünk nem voltak kedvezők? Oh igen; csak XIII Leo, mikor primáciáról volt szó, nem kedvezett — Samassanak. Kívánja, hogy a monarchia a bekövetkehető pápaválasztásnál nagy tudományú és tekintélyes kardinálisok által legyen képviselve. Hát Vaszary és Schlauch nem azok? Voltának, de — Samassa pines köztük. Kívánja, hogy a monarchia hivatásának és kötelességének magaslátán álló férfiú által legyen képviselve a romai udvarnál. Hát Revertera nem az?

Ugy látszik Samassanak római útja óta nem az, mert bizonyos urak gusztyusának nem tehetett eleget. A liberálisok ujjongának e beszéd miatt, mert hogy erős nemzeti érzelétről tesz tanúságot. De megfelelnek neki, hogy volt idő, midőn ugyan csak a liberálisok a napilapokban és broszúrákban azt írták, hogy az egri érsek nagy vagyonához képest többet áldoz családjára, mint a közleokra. — Ez a het két eseménye, az egyik felemelő, a másik lesújtó s igen tanulságos arra, hogy lássuk, amit sokszor lehet tapasztalni, hogy az az egyféle reverenda milyen nem egyféle embereket takar.

A hitelszövetkezetek Nyitramegyében.

Gróf Károlyi Sándor, v. b. t. tanácsos három lelkes társával Hajos József és György Endre orsz. gy. képviselők és Bernát István a „Hazánk” jeles szerkesztőjével, ma szombaton mejelentek Nyitra, hogy a hitelszövetkezetek nagyszámú eszméjét Nyitramegyébe is átültessék. A lelkes ügybarátok érkezését nagy érdeklődéssel várta a megye intelligenciája, mely a megyeház nagytérmet, hol a felolvasás tartatott, teljesen megtöltötte. A gyűlést, talán inkább felolvasást, jóllehet mitsem olvastak fel, herceg Odescalchi Géza nyitotta meg, meleg hangon köszönve meg gr. Károlyi Sándor ó exellenciájának, hogy az ő önzetlen fáradozásánál fogva, melyet a nép ügye iránt mindenkor tanúsít, ma köztünk is megjelent, hogy a hitelszövetkezetek nem elege ajánlható eszméjét nálunk is terjeszse.

Gróf Károlyi Sándor örömmel jelenté ki, hogy a hitelszövetkezetek mindenkor eszmerényeket képeztek, ezeknek szenteli életet, azokban lelki örömet s ez okból elhozta három társát is, kik bokros eredményeket szereztek a szövetkezetek alapítása s azok terjesztése körül; a munkát most is felosztják maguk között, hogy mint a hegedű négy hurja, dacára, hogy mindegyik-

nyam! Oh miért vittem el csak e penzt! Jobb volna nekem halva felelni távoli hazám elhagyott sírkövében. De meg van menedémem — a folyó hullámaiban is sirt lehetek. Uróm ne találjon meg engem itt! Jobb a gyors halál az előrühletlen gyalázatnál. Megyek.

— Hová akarsz menni Nóra? Kérdé egy szelíd hang. A leány remülten felsikoltott.

De az asszony, ki nesztelenül lépett a szobába, a szegény ijedtségtől remegő leányt keblére ölelte s az anyai szeretet edes hangján mondta: Nóra! ugyancsak rossz és gonosz voltál. De még nem késő, mindent jóvá tehetsz. Egyetlen botlás még nem az egész élet, azért kezdj gyermekem a mai naptól új életet.

Nóra előszedte a két bankót s heves sírás közt odanyújtá urnójának e szavakkal: Igen ezt megtenni komolyan akarom, mert én oly jó, akar az ég anyyala. Soha többé beestelen nem teszek. Nem is tudom mily gonosz szellem birt ez első botlásomra. De — monda szomorúan — bizonyára kívánni fogja, hogy hazát rögtön elhagyjam, nemde kiutasít engem?

— Nem Nóra! minden legyen megbocsátva és elfeledve, nálunk is maradhat, ha maradni akarsz.

Zokogva esett a leány jóságos urnójának lábához és mondta: Oh asszonyom! ha idejekorán nem érkezett volna, most mar mint elkarhozott lelek Isten ítélszéke előtt állanék. Ketszgebeestem s úgy remlett, hogy tovább nem élhetek, ha jó anyám meghalotta volna, hogy tolvaj leánya van.

Az asszony felemelő a síró leány fejét és szeretetteljesen reá tekintve mondta: Kéj fel Nóra, hisz már minden megbocsátva, de meg ne feledd, hogy ez örököl soha.

Es Nóra forró csókkal halmozta el jó urnójának kezét s engedelmességet, hűséget s becsületességet ígért. Urnóje pedig azután, hogy Nóra elhagyta szobáját meg soká utat mely gondolatokba merülve. Vajjon oly jó vagyok-e? — kérde ömagától. Hisz úgy látszik nekem, mintha csak tegnap lett volna, hogy ép úgy jártam mint a szegény Nóra. Én is loptam s azután javultam. Vajjon keményebb legyek e szegény leánnyal szemben, mint irántam volt a jó Isten?

Ily módon a kísértés s az első botlás keserű magja edes gyümölcsöt termett. A gazdag urnó megtanulta nem kárhözhatni, hogy ne kárhöztesse ő sem.

Sarkány.

nek külön-külön hangja, külön feladata van, mégis meg van közöttük a szükséges harmonia.

Most egyelőre csak gróf Károlyi Sándor eszméit közöljük, amennyire képesek voltunk azt reprodukálni. A többi értekezésre majd a jövő számban fogunk kiterjeszkedni. O exciája körülbelül a következőket mondotta:

A hitelszövetkezeteket — mondja a gróf ur — nemcsak miut pénzforrást kell tekinteni, melyek népies hitelviszonyaink szánására valók, hanem egyúttal olyan szervezetet is nyújtanak, mely egyéb gazdasági feladatok elérésére is teljes biztosítékot nyújt.

Egy darab idő óta ugyanis beláttuk, hogy gazdasági egyesületeinknek nemcsak a nagy- és középbirtok érdekében kell működniök, hanem, hogy szükséges a kisbirtokos érdekeivel való foglalkozás is.

A gazdasági egyesületek sokféle módon keresték az érintkezést a kisbirtokossal, de ezen célzat ritkán vezetett eredményre, s a mit a kisbirtokos részéről közönynek nevezünk, tulajdonképen a kisbirtokos viszonyainak nem kellő méltánylásából eredt, a körül mindig azt képzeltük, hogy nála a tudás hiánya legnagyobb baj, holott haladásának akadályá igazán a pénz hiánya vagy ennek drágasága volt.

Ugy hittük, hogy kiállítások rendezésével s gazdakörök létesítésével nagy haladást, nagy lendületet fogunk a kisbirtokos gazdálkodása körül elérni. Ha a kiállítás látottak sokszor jó eredményeket szűltek, mégis nem voltak azok oly nagyművek, mint azt a kezdeményezők ohajtották; a gazdakörök pedig nem terjedtek el kellően, mert a kisbirtokos fázik az olyan együletektől, a hol beizetni kell, de pozitív hasznát már is előre nem lát; a gazdaköröknek pedig a kisbirtokosok egy része által jól föl nem fogható céljai voltak, midőn okserűbb gazdálkodást ajánlottak, melyet a kisbirtokosság egy része nem tartott célszerűnek, miért is a kisbirtokosok tömege ezeket nem támogatta, s a gazdasági egyesületek által inténdék gazdakörökkel való behálózása területüknek nem letesülhetett s hatásuk a kisbirtokosok gazdálkodására igen csekély maradt.

Ezzel szemben azt tapasztaltuk mi, a kik a hitelszövetkezetekkel foglalkoztunk, hogy a kisbirtokos, a kisvállalkozó, a kisiparos, szóval faluban a kis ember mohón ragadta meg a hitelszövetkezetek alakítását.

Igy hiszem ennek oka az, hogy a hitelszövetkezetek a faluban letéző legnagyobb baj ellen, az uszora, a drága kamattal és a hitelhiány ellen — mielőtt megalkult — rögtön tud segíteni.

Másodszor pedig ezt oly alakban eszközi, mely a nepre nevezé kedvező. Nevezetesen magában a faluban kappja a kedvező hitelt, ismert a hitelt adók által a hitelt kerő, ez pedig ismeri a szövetkezet igazgatóságát, bizalommal fordul feleje, nem úgy, mint midőn szomszéd városokba kell eljárnia pénz után, a hol a költség és megálazás minden neme soha sem marad el.

Ha sikerül egy faluban 30—40 embert egy hitelszövetkezet alakítására reabírni, azt nem teszik a szép szó kedvéért, melyvel gazdasági felvirágzást ígérjük nekik, sem pedig azért, mert a heti 10 krajcárral befizetendő törzsrészenyek egykor egy szép tőket fognak képezni, mely a tagoknak nagy hasznára lesz.

Mindez nem ok az alakulásra. Hanem az igazi ok, mely azokat megalakulásra bírta, ama remény volt, hogy mielőtt megalakultak, azonnal fognak a központból kedvező feltételek mellett kölcsönöket kapni, s ezen bizottság kedvéért alkotnak szövetkezetet, befizetnek heti tíz krajcárakat több óven át s vállalnak a törzsrészenyeknek megfelelő 1-szeres, 2-szeres, vagy háromszoros erejű terjedő jótállást. Mindezen befizetéseket és jótállásokat bajnak tekintik, melyet azonban el kell tűnőök, ha kölcsönöz akarnak jutni.

Az új tagok csakhamar kezdik regi, terhes adósságuk konverzióját, nem egy megnekzik meg a biztos bukástól s megmenekül az uszoras kezzeiből s mintegy ujjaszultottnek erzi magát, midőn a szövetkezet oltalma alatt azon remény támad bennök, hogy takarékosagok hasznát ezentül ök maguk fogják élvezni, nem pedig többé mások, kik rajtuk elősködtek.

Tényleg azt tapasztaljuk csakugyan, hogy az ily módon bajajkól megszabadult emberek szorgalma csakhamar megkésztetődik, gazdasági erejük fokozódik s ezen haladási szelleműl áthatva gyakran megtörténik, hogy az egyik vagy másik tag újból fordul a szövetkezethez, újabb, de többnyire csekélyebb összegért, mely már többé nem konverzióra, hanem kisebbszertű beruházások kedvéért vetetik föl.

Rövid időre a szövetkezet alakulása után rendszerint sok új tag lép be, buzdítva a sikere által, melyeket az első belépő tagok élveztek.

A szövetkezeti tagok szaporodásával a központ főlemeli a hitelt, mi által az új tagok is eszközölhetnek konverziókat és az tűnik ki, hogy az egész faluban előállott a jólet egy bizonyos neme; az uszoras üzlete nagyon pangni kezd e kliense csak az a leha és könnyelmű marad, a ki más kezbe úgy sem való, mint az uszoraséba.

A szövetkezet néhány évi működése után csakhamar megnyeri a lakosok bizal-

mat, minek folytán feltűnően szaporodnak a takarékbetétek, míg másrészt a 10 kron- tebb befizetett törzsrészenyek már teteme- sebb összegre emelkedtek úgy annyira, hogy minduntalan penzfólség mutatókzóvan, a szövetkezet a központban elhelyezett váltókból egyet-egyet kifizet és saját tárcájába helyez el; a központi kölcsön apadni kezd s előre láthatólag már néhány év múlva teljesen meg fog szűnni.

Nemely szövetkezetnél előfordul az, hogy midőn már meglehetősen leszállította volna kölcsöntartozását szemben a központ- tal, egyszerre újabb kölcsönöket keres, sőt a szövetkezet számára megszavazott köz- ponti hitel sem elegendes. Előfordul olyan- kor ugyanis az a körülmény, hogy a szövetkezeti tagok egy része valamely bir- tokvasarlásba ereszkedett vagy oly vállal- kozásba egyáltalában, melyből kétséget ki- zárólag fölismerhető a szövetkezeti tagok gyarapodása. Nem egyszer történt a köz- ponti hitel emelésének kedvéért, hogy rend- kívül közgyűlést hívtak össze, mely az alapszabályok ide vonatkozó részét módosí- totta, a befizetett törzsrészenyek után min- den tag után külön-külön vállalt meg ugyan- annyit vagy kétfelét utánfizetési kötelez- tésért háromszoros, négyszeres, esetleg öt- szörös utánfizetési kötelezettségre változ- tatva meg.

Volt olyan szövetkezet, a mely, hogy a központi hitel emelést elérhesse, a ne- met, sőt osztrák szövetkezetek módjára nem többé a korlátolt, hanem minden tagja ré- szeről a teljesen korlátlan felelősséget vállal- ta el.

Más szövetkezetek, hogy a központi hitel emelést kieszközölhessek, jelzálogos biztosítékokat nyújtottak a központnak, melyet ez a rendes szövetkezeti hitelen felül honorált s így lehetségessé vált egyesek ré- szere oly hitelek megadása, melyek nélkül birtokvetelek vagy más nagyobszertű vál- lakozások lehetségessé nem lettek volna.

A szövetkezet a faluban nemcsak azért talál barátokra, mert hitelt nyújt tagjainak, hanem azért is es főleg azért, mert oly alakban nyújtja ezen hitelt, a mely a kis emberre nézve kellemes.

A szövetkezet, midőn hitelt engedé- lyez valamely tagjának, a dolog természeté- nel fogva egy oly nemevel a humaniz- musnak jár el tagjaival szemben, mely egy- részt a szövetkezet bizottsága miatt szük- seges, másrészt pedig a tagok érdekenél fogva is idős.

Az, a mit mi humanizmusnak neve- zünk, lényegileg abban áll, hogy megkiván- juk a szövetkezeti tagtól, ha kölcsönt ker- elmondását annak, hogy felveendő kölcsönöt mire akarja fordítani; a szövetkezeti igaz- gatóság ebből belátja, hogy a kölcsön a jel- zett célra megadható-e vagy sem. Kitűnik az ilylen tárgyalásból, hogy a cél helyes-e vagy sem. S epp az igazgatóság e részbeni elhatározása mar egymagában egy kriterium, melyben a tagot arra figyelmeztetik, hogy törekvése helyes-e vagy sem, jó-e, célszerű-e gazdasági helyzetében oly célra kölcsönt venni vagy nem.

Ezen kritika minden kölcsön felett végig vonulván, a tagok gazdasági haladá- sanak irányát is meghatározza s minthogy ezen kritikát épen a szövetkezeti tagok java része, vagyis a falu legjobb gazdái, i. i. az igazgatóság gyakorolja, föltehető, hogy ezen kritika rendszerint — az adott viszonyok figyelembe vételével — helyes.

Másrészt pedig a szövetkezet a köl- csön megadását vagy megtagadását teljes tudatában a helyzetnek mondja ki s így maga a szövetkezet sem cökakzat.

Szövetkezeinknek egyáltalában me- legén ajánljuk mindenkor a kölcsön cél- jának alapos megbírálását s e mellett ohajt- juk, hogy ne vakon, mereven csak a hitel- képeséget bíralják meg, hanem legyenek humanus és testvéries felfogással, külön- sen akkor, ha több kölcsönkerő együtt je- lentkezik, a mikor is annak adjanak elsőb- séget — főképe, ha már csak keves pénzzel rendelkezik a szövetkezet — a kinek javát a kölcsön megnyerése nagyobb mérvben mozdítja elő.

Szeretjük azt másrészt, ha a szövet- kezetek első sorban a kisebb kölcsönigé- nyeket elégítik ki, mert föltesszük, hogy a kis emberen a kis kölcsönök is nagyban segí- tenek s hogy ök — máshol alig talályn kedvező hitelt — meg inkább szorulan a hitelszövetkezetekre, mint azon vagyonosabb szövetkezeti tagok, a kik hitelüknel fogva kölcsönöket masutt is kaphatnak.

E mellett a szövetkezeti igazgatóságok ama felelmet, amelyvel kölcsönöket meg- szavaznak, azon gyanakodásukat, mely egyes szövetkezeti tagok ügyének megbírálása alkalmával belőlük kéri, örömmel látjuk és aggályainknak enyhítésére azt ajánljuk nekik, hogy kölcsönmegszavazások alkalmával men- től több igazgatósági tag legyen jelen, mert így csak annál több információt kaptak a kölcsönkerő helyzetéről.

A szigorúság a kölcsön megszavazásá- kor a szövetkezet lényeges érdeke s ezt el- felelni sohasem szabad. Ezen szigor magá- tól következik mindentűl, a hol a szövet- kezet helyes érdeket felfogja az igazga- tóság.

Szigor és humanizmus az, a mit a szövetkezet alkotóinak ajánlhatunk s veze- tőnek mindig tanácsolnunk, ohajtva, hogy soha türelmük ezen két tétel tanításában ne lankadjon, mert ez az a két tényező, a

melyek nélkül a szövetkezet működése a falun kedvező eredménnyel nem járhat. E kettőnek a helyes egyeztetése teszi a dol- got kényessé s míg e részben nagyobb és műveltebb felfogású községekben rövid idő alatt megtanulják a két irány helyes össze- egyeztetését, annál lassabb ennek megértése ama elhagyatottabb községekben, a hol ta- lán éveken át eme két alaptételnek helyes alkalmazását csakis azon egy ember fogja tudni, a ki a szövetkezetet megalkotta és vezeti.

Ezert van az, hogy súlyt fektetünk arra, hogy ki azon humanus, de egyúttal pénzközelést is értő ember, a ki a szövet- kezetet vezetni fogja.

Ugy hiszem, hogy legtöbbször a szö- vetkezetek ott sikerülnek jól, a hol a szö- vetkezet vezetője át van hatva azon ma- gasztosabb misszióttól, melyet magára vállal, midőn a szövetkezetet megalkotja.

Azzal a feltett szándékkal kell meg- ragadni az ügyet, hogy az uszorával meg fog küzdeni, a falunak színe-javát a szövet- kezetben maga köré gyűjti, hogy ezek azután a haladás útján a falu többi részének min- taul szolgáljanak, hogy szövetkezetének tag- jait a depesszióttól megmentsé, hogy a régi társadalmi elemek fennmaradását lehetővé tegye, hogy nem miként hajdan mondták: „a parasztot a földhöz kösse”, hanem meg- fordítva, a kisgazda földjét a tulajdonoshoz kösse. — Es ha így fog haladni az, ki a faluban a szövetkezet ügyét kezebe vette, el fogja érni, hogy kevesebb lesz a proletar és kevesebbet enged a szocializmus karjaiba sodortatni.

Az a szövetkezeti elnök, a ki társa- dalmi misszióját ekképen fogta fel, es a nép- nek, a mely között lakik, ily irányban ke- resté javát, megérdemli, hogy faluja atyjá- nak, jötevőjének nevezjük.

Ha ennyit érünk el egy faluban, két- segtelen, hogy már is nagykn mondható az eredmény; es ilyen eredményeket nem egyet, hanem sokat tudunk felmutatni, — pestme- gyei es más szövetkezeteket szemlélve.

Mindenütt — kivétel nélkül — jó eredményeket tudunk elérni. A kérdés csak az lehet, hogy a jó milyen fokot ért el, na- gyot-e, közepeset vagy csekélyet-e, de meg ott is, a hol legesekélyebb volt az eredmény, érdemes volt szövetkezetet alkotni.

S midőn e végett jövünk az önök kö- rébe, szavaink számára becses figyelmeket, javaslatainknak pedig alkalmazást kérve, jó lelekkel tesszük ezt, mert eredményekre hivatkozhatunk es mert nem ketkedünk ab- ban, ha az önök működése szívós es kitartó lesz, kiváló eredményekre fognak jutni.

S habar most idáig csak röviden jelez- tem azon hasznokat, melyeket szövetkeze- teinkkel már elérünk ott, a hol ilyenek már letének, akkor engedjek meg, hogy össze- hasonlítva a magunk működését es más or- szágok szövetkezeti életének eddigi eredmé- nyét, mintegy fölemeljem a lepelt, mely ma- gyar szövetkezeink jövőjét előttünk előfűni látszik.

S akkor mintegy második stádiumát tekintve a szövetkezeti mozgalmat, nem egy, hanem több olyan vidéket fogunk ta- lálni, mint pl. Pestmegyét, hol 60—70 szö- vetkezet megalakult. Ezek pedig egy egész szervezetet, egy halozatot mutatnak be, melybe beleptek mindenütt a falu kiválóbb- jait, egy kész organiszt nyújtva akár gaz- dasági egyesületeknek, vagy akár másoknak, a kik a szövetkezetek számára más utakon is — mint a hitelrendezés útján — előnyö- sebbet akarnak biztosítani.

S ime ezzel megtaláltuk ama terme- keny talajt, ama halozatot a gazdaköröknek, melyet 10 év óta keresünk, de megtalálni nem tudtunk. Es mar most a gazd. egyesü- letekhez fordulok, felhozva, hogy a hitel- szövetkezetek megalakulását partolva, meg- lesz a ter, a hol jötekony utmutásaikkal a kisbirtokos megtalálják es reája hatni is fognak tudni.

Legyen már most szabad ezen módok es eredmények egyikét-másikat önök előtt előhoznom, — mint oly példákat, melyeknek talán egyike sem lesz a szó szoros értelme- ben vidékünkön alkalmazható, de melyek mindegyike nemely csekély módosításokkal — kedvező eredményt fog adni.

Ha a Svajczban sok év óta nagy siker- rel használják teli időben nemely cantonban ugyanecek a canton által rendezett vasár- napi felolvasásokat, akkor miért ne tudna egy gazdasági egyesület hasonló tevékenysé- get kifejteni es területének egy-egy vidéke számára az ottani viszonyok figyelembe ve- tével egy bizonyos számú felolvasást con- vergens összhataással rendezni.

Ha a felolvasási anyag jól van szer- kesztve es a localis viszonyok teljes ismeré- telvel készült, bizonyára lesz ott elég gazda, a ki az első felolvasást talán, ha közönyvűl is hallgatta, már a harmadikkal vagy ható- diknál érdeklődést mutat, a tárgyrol gond- olkozik, bíral es másokkal e fölött eszme- ceseret folytat.

Ha ilyen felolvasó egy telen 4—5 községben ugyanolyan felolvasásokat tart es ugyanezeket más községekben más felolva- sók fogják megtartani, akkor feltehető, hogy a vidék a gondolatoktól saturalva lesz, es ha ez egyáltalában egészséges volt, egy ke- ves ápolással eredményekre fog vezetni.

Ily módon ösmertelve es hirdetve ter- jedtek el nemely alapsi vidéken tejszövetke- zetek, közös legelőterületek bérlétei; sajtó- előállító szövetkezetek, iszákoság elleni

egyletek és hasonló más dolgok, melyek társulás útján történhetek csak.

A Rhenus vidéki Raiffeisen-fele szövetkezetek, akár pedig a francia gazdasági syndicatusok az egyes tagok műtrágyaszükségletét írják össze, jelentik be központjuknak, a honnan a megrendelés azután tömegesen történik, valamint a fizetés is, melynek egyes összegeivel a központ az egyes szövetkezeteket megterheli, míg ezek a követelést az egyes tagok között szétosztva rögtön vagy kamat fizetése mellett utóbb veszik meg.

Igy jutottak a Raiffeisen-szövetkezetek tagjai aránylag jutányosan vegytrágyákhoz, melyek különben a tömeges vásárlás által a legjobb minőségűből voltak beszerezhetők. Ugyaníly módon szerzik be a Raiffeisen-fele szövetkezetek takarmányvetőmagvaikat.

A Raiffeisen-fele szövetkezetek a tagok által termelt cukorrépat központjuk által adják el az egyes cukorgyáraknak, melyek aránylag jobb árt fizetnek — a nagy tömeget tekintve — melyre ily módon szert tesznek, mint akkor, ha egyeseknek 1—2 hold cukorrépatermését többnyire igen nyomott árakon veszik meg.

Az átadásokat a központ eszközli vagy az ezzel megbízott egyes szövetkezet, a mely a pénzt felvéve, ezt a szövetkezetek útján a tagoknak juttatja.

Pestmegye alsó részén, a hol nagy a paprikatermesztés, a gazdák az értékesítést ekek óta nem tudták kedvező módon rendezni, s ekkor az egyik szövetkezet segített, eladva a terményt tömegesen fővárosi nagykereskedőnek, a ki, mert hamisítatlan árut kaphatott és egyszerre eszközözhette a bevásárlást, nagyobb árt fizetett, melyet a szövetkezet a termelők kezébe juttatott.

Pestmegye egy másik szövetkezte, melynek tagjai házilag foglalkoztak, korlát vásárolt tömegesen, melyet tagjainak juttatott s az árt előlegezve, ezt a tagoktól az állatok eladása után szedte be.

Az erdélyi szász szövetkezetek kitűnő vezetője bortermelő szövetkezeteket létesített, melyek egy közös pincemestert tartottak. Minden szövetkezet a szállóhelyiséget 2—3 szállóvidékre osztotta be. Minden szállóvidék egy állandóan meghatározott arányszámot kapott, mely szerint az egyikben több, a másikban kevesebb pénzért fizette ki a szálló-szövetkezet a szálló árát kilogrammonként, a mihez a szükséges pénzt a gazdasági takarékpénztár kedvező feltételek mellett adja meg.

Az igazgatóság felügyelete alatt kezeltetett a bor a falukban a közös pincemester által s a bor eladásakor — a költségek levonása után — fennmaradó összeget a szálló-lőkert őszel kapott pénz arányában osztották meg a gazdák között.

Ezen szövetkezetek által a gazda a szüretkor jut pénznek legnagyobb részéhez, míg a bor szakértelemmel kezelve, tömegesen és közvetlenül nélkül jut a nagyobb borkereskedőhöz, a ki ezért jobb árt fizethet.

A pestmegyei szövetkezetek között van egy pár, a főváros közelében, melyeknek tagjai kizárólag asztalosok. Ezek a központ részéről csekély hitelben részesülnek, melylyel, valamint a törzsrészenyeikből befolyt összegekből faanyagot szereznek be és osztanak szét tagjai között, kik ily módon olcsóbban jutnak fához.

Sok év előtt Westphaliában Schorlemer-Alst parasztegyesületet szerveztek, melyek azóta Poroszországnak nagy részében is elterjedtek.

Ezek vízöntésekre és lecsapolásokra szerveztek tagjainak kölcsönökét.

Sokemű teendőik között programjuknak oly pontja is volt, mely szerint vidékenként több parasztegyesületet együttesen jótanácsot tartott, akit a központ ajánlott. — Ez a tagok pénzét nem vihette, hanem tanácsokat adott a tagoknak jogi ügyekben, a pertől őket visszatartva, vagy — belátása szerint — ilyenek megkezdésére utalva.

Ezen emberek tanácsot adtak a direct és indirekt adók tárgyában a parasztegyesület tagjainak, ajánlván nekik a felszámolást vagy tanácsolva a belenyugvást a szerelmesnek velt kirovása.

Ezek azok az eszközök, melyeket egy egészségesen megalkotott szövetkezeti szervezet felhasználhat.

Az associatív szellemet kell támogatni, mert csakis ennek útján lehet reményünk nagy eredmények eléréséhez, a vezető osztályok vannak hivatva arra, hogy a szövetkezeti ügyet, mely Magyarországon annyira el van hanyagolva, karolják föl és vezereik győzelemre.

Ehhez két irányú felfogásra van szükség: az egyik az önkormányzat iránti hajlam, a másik pedig az összetartozandósági érzet.

Sohol Nyugat-Európában termékenyebb talajt erre nem találunk, mint Magyarországon — Mert — Anglia kivételével — nincs nyugateurópai állam, melyben az önkormányzat szelleme annyira kifejlődött volna, mint Magyarországon, mert ez tradícióinkban és szokásainkban találja alapját. A másik kellek, mely nélkül szövetkezeti élet nem gondolható, az összetartozandósági érzet, szerencsére nálunk is megvan nagy mérvben, különösen falunkban.

Csak, ha át leszünk hatva attól, hogy kis erők minden téren s így az economicus téren is a nagy erők által el lesznek nyomva, sőt megsemmisülnek a nagyok nyo-

mása alatt: fogjuk átlátni azt, hogy ugyanaz a liberalizmus, amely a nagy erőknek működését nem gátolja, a kis erőknek esportuláslásra írti, mely által ők is elegendő erősek fognak lehetni arra, hogy ellentálljanak az egyes erősebbek tanadásainak.

E mellett kétségtelen, hogy az állam beavatkozása is szükséges ott, ahol az egyes ereje még szövetkezés útján is elegendő. — De lehetőségig mellőzni kell ezt, mert a szabad alakulásokat kell potolnunk, melyek az emberi tevékenységet ösztönzik, nem pedig az állami beavatkozást, mely államsocialismusra vezet.

Szerény nézetem szerint a gazdasági egyesületek hivatnak a kisbírtok, de egyáltalában a kis ember érdekeinek megvédésére. — S ott, ahol erre vállalkozni fognak, örömmel fogják a hitelszövetkezetek emberei őket üdvözölni, míg ellenben ott, ahol a gazdasági egyesületek a kellő tevékenységet nem fogják kifejezni, örömet fogunk mi a hitelszövetkezeti központ részéről ilyen munkára vállalkozni, amennyiben a hazai szövetkezeti központi penzintezettel párhuzamosan egy másik intézményt létesítettünk „Hazai szövetkezetek köteleke” elnevezés alatt, melynek alapszabályai már jóváhagyva vannak, és legközelebb alakuló közgyűlést fogjuk megtartani, melynek részese kötelezőleg minden szövetkezet, mely a központi penzintezettel összeköttetésben áll, valamint minden más szövetkezet, mely ide be akar lépni és a közgyűlés által felvétetik.

A szövetkezetek eme köteleke feladataul kitűzte a szövetkezetek feletti örökös, a szövetkezeti szellem helyes irányítását s mindazt, ami fejlődésükhöz szükséges. Ott tehát, ahol a gazdasági egyesületek a szövetkezeteknek nem ugyan pénzi, hanem egyéb érdekeivel kellően foglalkozni nem fognak, nem kétfelm, hogy a szövetkezetek köteleke hivatottak fogja magát érezni némi gazdasági egyesületnek e részbeni működését pótolni, emelje a szövetkezeti tagok jólétét, nemcsak a hitel útján, melyet élveznek, hanem különösen ama közvetítés útján, melyre a szövetkezeti tagoknak más irányban is szükségük van.

Engedjék meg, hogy ismételnem is példaként ajánljam a kisbírtokos ügyet, mert átláttuk már országunkban, hogy a szocializmussal szemben erre utal mindannyiunkat jól felfogott hazafias kötelességünk. — A nagy, a közép s a kisbírtok érdeke azonos szemben a szocializmussal. Ezen védekezéshez szükséges az, amit nálunk gyakrabban felejtünk el ez idő szerint s ez az, hogy a szabadság az egyenlőség mellett e század elején a testvériséget is neveztek, melyről most a nyugati nepektől eltérőleg túlzott egoisztikus szellem és üzéri felfogás hatása alatt elfelejtkezünk.

A Fmke zászlajának megáldása.

Mint ismeretes, vidékünk hölgyei Thuróczy Vilmosné ő mlga kezdeményezésére folytatás zászlót készítettek a Fmke számára, hogy ez által is a nemzeti ügyben fáradozó kultüregyesületünk iránti odaadásuknak magyar hölgyekhez méltó kifejezést adjanak. A zászló elkészült, melynek ünnepies megáldása, mint alább olvasható, az egyetl evi közgyűléssel kapcsolatban fog megtörténni az apácák templomában. Ezen ünnepies aktust illetőleg az érdekelteknek tudomásukra hozzuk, hogy a felhívott fiatal hölgyek ne 1/2-9-kor, hanem már 8-kor szíveskedjenek a megyeházán megjelenni, mert újabb elhatározás szerint Püspök ur ő mlga a szertartást az apácák templomában már 1/2-9-kor fogja megkezdeni. Továbbá a felreértesek kikerülése végett megemlítjük, hogy kórosor leányoknak csakis azon fiatal hölgyek kerettek fel, kik a zászló letesítése körül fáradtak, vagy adakoztak, vagy gyűjtöttek vagy a zászlón hímiztek.

Az ünnepélyre vonatkozólag következő felhívás küldetett szét:

Tisztelet nagysá!

A nyitrai megyei hölgyek körében rendezett nagysikerű gyűlésből a F. M. K. E. javára folajánlott díszes zászlót az Egyesület köszönettel fogadván, annak ünnepies felszentelését az Egyesület f. év október hó 2-án Nyitrára kitűzött közgyűlése alkalmából rendezett ünnepes sorába fűvette, s emem kert föl arra, hogy a felszentelés aktusával a zászlóanyja tisztelt elvállaljam.

Az Egyesület igazgató választmányával történt edügi megállapodások szerint a felszentelés f. e. október hó 2-án d. e. 9 órakor fog az Egyesület közgyűlésére egybesereglett idegen és nyitrai megyei vendégek közvetlen részvételével vezetetni.

A szertartás ünnepies jellegének kívánok tehát szolgálni, midőn azon kérésrel fordulok nagysádhöz, hogy ez alkalommal mint kórosor leány hozzáam csatlakozni s ilyen minőségben a szertartás alatt tisztemben segédkeznél szíveskedjék.

A felvonulást megelőzőleg reggeli 1/2 9 órakor a vármegye székházának nagytermében fognak gyűlekezni.

Beeses elhatározásáról szíves értesítést kerve

Nyitra, 1894. szept. 12. üdvözli,
Thuróczy Vilmosné.

Helyi és vegyes hírek.

Hír a nagyobb szeminárium-ból. Folyó hó 18-án a nyitrai nagyobb papnevelőintézet kormányzói tisztében változás történt. A megyés püspök ő mlsága, dr. Csippek Sándor apátkanonokot, ki hat éven át viselte a rektori tisztelet, saját lemondása folytán ez állástól felmentette s további intézkedésig a rektori teendőket végzésével Kutvaszer Istvan alkormányzót bízta meg. — Dr. Csippek Sándor működésének a papnevelőben hosszantartó nyomai lesznek. O alatta sőt az ő kezdeményezésére alakult meg a magyar egyház irodalmi iskola, mely a növendékeknek mintegy arena-ul szolgál, hol irodalmi tehetőségeket gyakorolják és fejlesztik. A növendékek és a tanári kar, sőt még a szolgazemélyzetet is jelentékenyen kedvezőbb anyagi helyzetbe juttatta mint annak előtte. Az ő kezdeményezése és hathatos utánjárása folytán több olyan előnyben részesültek, melyek a bucsuzó rektor jóakaratu szorgoskodásának maradandó emléket fogják képezni meg a késő jövő korban is. Nem is említve dr. Csippek magas társadalmi műveltségét, széles körű theologiai ismereteit és pártját kereső szobeli előadását, melynek bizony soká fogjuk érezni hiányát a papnevelőben. Isten áldása kísérje életének minden utain!

Eljegyzés. Bauer József, magyar államvasuti hivatalnok jegyet váltott Bacsányi Lajza kisasszonnyal, néhai Bacsányi Károly gazdatiszt kedves leányával.

Nyitra város képviselőtestülete f. hó 24-én d. u. 3 órakor rendkívüli közgyűlést tart, melyen a város által átveendő polgári iskola ügye fog tárgyalatni. Mint halljuk az igazgatói teendővel Bieliczy Eleket akarják megbízni. Bieliczy ur megnyerése valóban nyereség volna a nyitrai polgári iskolára.

A nyitrai megyei házi- és nőiparkiallítás rendezése már javában folyik: valóban nem remélt nagy számban lesznek szébbnél szebb dolgok láthatók: egyes tárgyak éppen szenációk fognak csilálni. Igen érdekesek a nyitrai kir. ügyesség kosárfonatai. Stern Jenő győri majolikagyáros, aki a majolikafestésre tanfolyamot fog nyitni a kiállítás alatt, gyönyörű cikkeket állít ki és árusít el. Fogl Lajos budapesti cége saját találmányu himző és tamberáló gépeit mutatja be. A háziipari cikkeket között a Bodó Péter értékes himzés-gyűjteménye, Reva Sándor nagy gondal összeválogatott faárui, a Modrány Ivan által beküldött csipkek fognak feltűnést kelteni. A kezimunkák közül nem is lehet kiemelni a legjavát, annyi a szép tárgy. A kiállítást Thuróczy Vilmos főispán szeptember 29-én szombaton délelőtti 11 órakor fogja ünnepiesen megnyitni. A belépő díj 20 kr.

Fényes cibil-menázs. Folyó hó 20-án a nyitrai 14. sz. honvéd gyalogezred hadgyakorlatot tartott Kis-Báb vidéken. Az ottani B. Schey-féle uradalom felhasználván az alkalmat, az egész ezredet — mint tudósítónk írja — közel 2 ezer embert, megvendégelte. Minden katona kapott 3 deci bort, húst és egy szivart. Baró Schey azonkívül a tisztikarnak is izletes dejeuner-vel szolgált. A kifáradt és már úgy is végsőt egzercizáló honvédekak — mint képzhetők — örömmel vettek a vagyonos főur nagylelkü vendégszereteté.

Plébánia-adományozás. Kuna Ferenc paterfali esperes-piebanos, mint lapunknak Szakolcáról jelentik, megkapta az ő felsége uradalomhoz tartozó egebli plébániát. A nepszerű lelkes fogadja előleptetéséhez színtele meleg üdvözlésünket.

A trencseny megyei árvizkárosultaknak a kormány hat ezer forint adományozott és 19 ezer forintot öt év alatt kamat nélkül való törlesztésre kölcsönképpen kiutalványozott.

Eljegyzés. Majesky Pál, alsóelefánthi korpjegyző eljegyezte Hegedüs Ernesztinke kisasszonyt Nyitra-Zsámbokréten.

Beszámoló. F. hó 16-án delután tartotta gr. Pongrácz Károly orsz. képviselő beszámolóját Krakovan közegben. A választok nevében Holeksy József krakovani esplebanos üdvözölte őt. Örömet és köszönetet tolnacsolta a képviselő ferhas magatartására, melyet az egyházi politikai kérdések tárgyalása alkalmával kifejezett; mire a képviselő a választók zajos helyeslése között beszámolt működéséről. Kifejtette az okot, amely készítette őt a liberális partból való kilepesre, és egyszersemind kijelentette, hogy jövőben is küzdeni fog az egyház jogait, és hogy semmiféle kormányt az ilyen egyházat sértó politikában támogatni nem fog. Ma, 23-án pedig Verbón tartja beszámolóját.

Új ügyvéd. Dr. Mészáros Károly, előbb Mercy Lajos, majd dr. Sztranzky Izidor ügyvédnek hosszabb időn keresztül volt irodavezetője, f. hó 17-én nyerte el az ügyvédi oklevelet s irodáját Nyitra hosszu-utca 15. sz. a. (Fekete-fele házban) nyitja meg.

Gyümölcs vásár Nyitrán. A nyitrai megyei gazdasági egyesület által rendezett gyümölcskiállítást s egyuttal gyümölcsvásárt tegnapi, 22-én, d. e. 9 órakor az egyesület elnöke hg. Odessalchi Geza előkelő gazdaközönség jelenlétében nyitotta meg. — Ott volt Szántó Menyhert miniszteri kiküldött, br. Steiger Albert, br. Weisz Pál, Craus alispán, Mercy Lajos, Rüdnyánszky

Bela, Klobusiczky János orsz. képviselő, Bernát Istvan a „Hazánk” szerkesztője, György Endre, Hájós József Budapestről, Bacsák Pál, Emődy József s mások. Odessalchi rövid beszédében, melyben a kiállítás célját, közelebb hozni a termelőket a vevő közönséghez s megismerni, mink van nekünk itt e megyében, vázolta, a kiállítást megnyitotta. A szigeti vendéglő 4 termében számos kiállító gyümölcstermése látható, meglepően szép. Felünk kivált Melzer József Pöstyénből, Károly Lajos főherceg kistapolcsányi uradalma, B. Weisz Pál Kálazról, Oppermann Czabajról, Gáffor Elek Kis Szuláról, Városunkat Mayer K. Huszár István, Lőrinczy Gyula szőlővel, Markovics János barackkal képviseli. A kiállítást nagy közönség látogatta s méltó elismerésben részesíti.

Ingyen gyümölcs-aszaló. Szept. 25-én kedden reggel 10 órától kezdve Nyitrán a szigeten, Mayfarth Ph. bécsi gégyárosnak Ryder-féle gyümölcs-aszalóját működésben fogják bemutatni; bárki is gyümölcs aszalásra ingyen igénybeveheti ott.

A F. M. K. E. mint lapunknak az egyesületből jelentik, okt. hó 1-én és 2-án tartandó közgyűlése iránt ország-szerzte nagy érdeklődés nyilvánul. Gróf Károlyi Istvan elnök kísérteében számos országos notabilitás jön közénk: az FMKE gróf Bethlen Gábor elnök és Sándor József titkár által képviselteti magát; a pozsonyi kultüreget küldöttégét Bacsák Pál vezeti; a felvidékről pedig a közelet minden számszámottevő tenezője igérte meg elővételét. Az egész nemzet figyelmé városunkra fog irányulni, Nyitra hazafias közönségének tehát ki kell tennie magáért! A városi rendezőség élén Kostyál Pál polgármesterrel és Rédeky Géza főkapitánnyal mindent elkövet, hogy vendégeink jól érezzék magukat körünkben. Meg vagyunk győződve, hogy fáradozásait siker fogja koronázni, mert Nyitra minden joerzelmű lakosa vetekedve siet a vendégek részére lakásából 1—2 szobát felajánlani; és mindenféle nagyban készülnek a hazaki díszítésére is. Az utcák és a város ház díszítésére Konchett József ipartestületi elnököt és Ocskay Lászlót kértek fel. A közgyűlést a városi ház nagytermében tartják meg.

A nyitrai főgimnáziumban folyó 1894. tanév elején beiratott: I. A. osztálybeli tanuló 43, I. B. 43, II. A. 42, II. B. 42, III. 53, IV. 65, V. 35, VI. 41, VII. 22, vegre a VIII. osztályba 33 tanuló. Összesen 419. A hozzánk érkezett szíves tudósításban a vallásfelekezetek nincsenek feltüntetve.

Az 1894-5. tanév népekedése, a lapunkhoz beküldött szíves értesítés szerint, következőleg csoportosul a környékünkbeli gimnáziumokban.

A szakolcái kir. kath. gimnáziumba beiratkozott:

	I. o.	II. o.	III. o.	IV. o.	összesen
Róm. kath.	27	10	16	27	80
Ag. vall.	4	3	5	—	12
Izraelita	9	7	3	4	23
Összesen	40	20	24	31	Főössz. 115

A pétervári gimnáziumban:

	I. o.	II. o.	III. o.	IV. o.	összesen
Róm. kath.	24	16	12	12	64
Izraelita	6	6	3	3	18
Összesen	30	22	15	15	Főössz. 82

A zsolnai gimnáziumban:

	I. o.	II. o.	III. o.	IV. o.	összesen
Róm. kath.	36	19	20	19	94
Agost. vall.	—	—	2	—	2
Reformatus	1	—	—	—	1
Izraelita	28	15	10	17	70
Összesen	65	34	32	36	Főössz. 167

A trencseni főgimnáziumban:

	I. A.	I. B.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	össz.
R. k.	26	26	31	20	27	21	20	20	12	203
Ag. v.	—	—	2	2	1	1	1	1	3	13
Ref.	—	—	2	—	1	—	—	—	—	5
Izrael.	13	12	30	31	12	18	12	14	14	156
Össz.	41	40	63	54	41	40	33	36	29	377

Tüz. Folyó hó 14-én delután 2 órakor nagy tűz pusztított Osztró közegben (Verbo mellett). A tűz, mint lapunknak onnan jelentik, Bauer Jakob cseplőgepéből eredt, aki engedelem nélkül nagy szelben közvetlen a közeg közelében lévő pajtájában cseplőtetett. Rövid fel ora alatt 19 ház, 14 pajta, számos kazal és előba esett a tűz áldozatául. A kar 14 ezer forintban lett megállapítva, de a biztosítási összeg csak 6000 frt. A csapás éppen a legszegényebbeket érte, akik most hajlek és takarmány nélkül egy zsidó vigyázatlanosra és merészsége miatt, a legnagyobb nyomorban sanylódnak. — Folyó hó 10-án este 7 ora után pedig Tormoson egett le három ház; a tűznek számos nezoje akadt a nyitrai Palaukan. Azonban csendes leven az idő, a tűz továbbterjedése könnyen megakadályozható.

Marhavásár. Szarvasmarha felhajtott f. hó 21-én: 1242 drb, II. osztályú okor 230—275, Tarka okor 310—350, II. o. tarka 120—250. — Lo felhajtott 629 drb 150—200, 40—80, 10—50.

Egyházi politikai vargák. Ki hitte volna, írja egyik barátunk Zsolnáról, hogy a zsolnai rajeci választókerületben, melynek országos képviselője beszámoló nem akart, vagy nem mert tartani és legfőkébb akkor aiazza meg magát szeretett választói közé, mikor pénzt kér a szegény községektől a keskeny-vágányu osiesmányi vasútra, ki hitte volna, hogy ebben a csendes rajeci völgyben egyszerre veszedelmes „klerikális” vargák fogják felújni fejüket, hazánk legújabb politikai specialitása gyanánt? Pedig, hogy Rajecen klerikális vargák keletkeztek, bizonyos, az fenyesen bizonyult be legutóbb a zsolnai kirakóvásár alkalmával. Két varga doogott egy rozoga rajeci kocsiu a zsolnai vásárra. Hogy a hosszadalmas út unalmait enizek, bodor pipafüst között amugy varga-modra politikáit kezdtek. Egy ízvel, egy telekkel karhóztatták a kormány politikáját, szellemi dikicséssel jól megnyirbáltak a rajeci és más trencseny megyei képviselőket, kik rájuk sem hederitettek

söt feleletet sem adnak, ha mindjárt 2250 választó is ir fel hozzájuk a civil házasság és az új matrika ellen. Eddig a két rajeli várga teljesen egyetértett egymással. Annak dacára, hogy az egyik várga katolikus, a másik lutheranus vallású vala, szép keresztény türellemmel nyomaták a rosa és kényelmetlen számlalást. De a mint a civil-házasságra került a sor, vége szakadt a szép keresztény egyetértésnek. A polgári házasságot elvetette ugyan egyhangulag mindkét ház, azaz mindkét várga; de a lutheranus várga természetéhez híven erősen protestálni kezdett a házasság szentségi jellege ellen; mert — úgy mond — a jó lutheranusnak a házasság nem szentség. A kath. várga megint szintén „jó katolikus” hírében akart maradni és kitérő módon elszámolta a hét szentséget, amint azt boldog gyermek korában a katekizmusban tanulta vala. A két várga hadi lábra helyezkedett egymással szemben: szemük félelmetesen villogtak, s bal kezökben a kialudt pipák göröcsösen szorítva, jobbjukat harci készenlétben tartogatták. A kritikus helyzetnek a kath. várga véget akart vetni és megjegyezte: „maradjunk meg csak a régi hit szentségénél és ne veszekedjünk Luther miatt, a ki azt hagyta ki a régi vallásból, a mi neki tett szert és végül sajátkezüleg véget vetett életének” — A luth. várgát mintha kigyó csipette volna meg, leugrott a koszról és a világot szem akart többé helyett foglalni várga-kollegája oldalán. Mikor az arván maradt kath. várga kért, könyörgött: hogy hiszen ő nem akarta lutheranus bajlarsát vallásában sértetni és csak azt hotta fel a mit valahol olvasott és hallott volt, a luth. várga kurtán csak annyit mondott, hogy a főkális elé viszi az ügyet. Így került a szegény rajeli „kális” várga a kir. járás-bírósgé elé. A luth. várgát egy zsidó ügyvéd képviselte; más ügyvéd nem akarta ezt a „várga” egyházi-politikai a bírósgé elé vinni. Mindkét fél saját perkolásgéinek fedezésére írteltett. — Így politikailag a várgák, mikor a képviselő urak nem akar-nak beszámolót tartani. De mégis lesz egy szép funkciójuk a trencsénmegyei honatyáknak. A vágyó-gyí ársvikárosultak felségélyezésére alakult járási bizottságok — elnökei mindenütt az illető kerületbeli képviselő urak. Ezek a bizottságok ki fogják osztani a szegény ársvikárosultak között az állampénztár-ból kiutaltakat. Ezen szegély-osztásán minden egyes trencsénmegyei képviselő szerepeljen és minél keves-sébb egyházi férfit véssék fel azokba. Így fognak kedveskedni választóiknak a trencsén honatyák nem beszámolóval, hanem állan segély-pénzzel. G.

Inseg Trencsénmegyében. Turzov-káról (Trencsén megye) jelentik lapunknak, hogy ottan a nép nagy insegnek néz elébe, mert a krum-plitermés, mely e vidék lakosságának agyszólván kizárólagos élelmi cikkét képezi, ez évben igen si-lány. Egyes helyeken oly apró és annyira romlott, hogy a krumplikapálás csakugyan ez évben ki nem fizeti magát. — Ehhez még azon szomorú körülmény is járul, hogy ott éppen az aratás ideje alatt három hetet át nagy esőzés volt, minek következtében a learatott, de még kint levő termés annyira enyészet-nek indult, hogy majdnem teljesen hasznavehetet-lenné vált. Tudom, hogy soknak még a palinka ivás-tól is elmegy a kegye. Ezen szomorú helyzetnek azonban egyedül e vidék uszorisái a hebróni szálfák: a zsidók fognak örülni, mert a „gom” szegény-sege — így hívják itten a parasztokat — alkalmat ad nekik, hogy a népet adósságba verjék, s ha egyik-másik eddig a zsidóktól független is volt, most mint anyagilag tehetetlen magát lebilinsítesse s ha vá-lasztások jönnek, mint állat vitetesse magát a sza-vazásához. Ugyanezt célozza a kormány legújabb és csak a kormányt jellemző kortes-fogása is. A kor-mány ugyanis Trencsén vármegye vízjáróultainak 19 ezer forintot adományozott; minden választó kerületben az illeto „liberális” képviselő lesz a pénz-osztó bizottság elnöke, hogy így ezáltal választói előtt népszerűsége tegyen szert s hogy azután vá-lasztáskor mondhatassák a népeknek: Ime, ez az a jó ember, ez az az a nagy jövevény, ő hozza a ragas-kozlásokat, ő rea szavaztatok! Vajjon a kormány eme céltas eljárása nem-e megvetésre méltó, mondjan ítéletet minden szabadon gondolkodó ember? Szor-morú ez az állapot, de, sajnos, való!

Casimir-Perier — kanonok. Nem ugyan Nyitrán hol ez idő szerint már két vakancia is van, hanem Romában, ke-veesen tudják így olvassuk a „Fejérmegyei Napló”-ban, hogy Casimir-Perier a szeren-csetlen veget ért Carnot utódja, a francia köztársaság elnökevé történt megválasztatá-sával egyszersmind a lateráni szent János templomának kanonokává is neveztetett ki. A francia köztársaság elnökeknek kanonoki méltosága meg IV. Henrik király idejéből datálódik, a mikor a francia államfő a szt. Jánosról nevezett római templom kanonoki jogát is élvezte. IV. Henrik király ugy nyerte volt ezt a jogot, hogy a Casagne ban lévő cleraci apátságot a nevezett templom káptalanának adományozta, amiert aztán a káptalan az adományozót, valamint Francia-ország összes államfőit a kanonoki méltósággal ruházta fel a papa beleegyezésével. A torradalom szekularizálta ugyan a cleraci apátságot, de az I. Napoleon után követke-zett monarchia ismét visszahelyezte az apát-ság papjait méltoságaikba. Ha tehát Casi-mir-Perier ma Romába jönne, ott teljes

joggal foglalhat helyet a szent János tem-lomának kanonokai között.

A szarvasmarha bélyegzése. Egy miniszteri utasítás tudtára adja a me-gyei hatóságoknak, hogy a szarvasmarhák eddig eszközölt bélyegzése — az állat csi-pőin — felette hiányos, a mennyiben a bér-kereskedők jelentékenyen kevesel-et adnak az így bélyegzett állatbőrért. A miniszteri level most figyelmezteti a gazdákat, hogy az állatok bélyegzése ne a csipőkön, hanem annak szarvain, ezek nem letében pedig az állat also alkapaiban történjen. Ezzel terme-zetesen hasznavehetlenekké válnak egy-uttal az eddigi bélyegzők is és újakra kell gondoskodni.

Közgazdaság.

Uj tagok. Schlesinger József Pös-tyén, Csillaghy György Nyitra, a nyitrame-gyei gazdasági egyesület rendes tagjai so-rába léptek.

Fajbaromfi. A kik a földművelés-ügyi m. kir. miniszteriumtól díjmentesen faj-baromfi olajtanak kapni, jelentkezzenek e hó 19-ig a nyitramegyei gazdasági egyesület titkara nál Nyitrán.

Érdekes löversenyre van kilá-tása szept. 30-án Nyitramegye közönségének. Már a multkor közöltük azok nevéjegyzekét, akik a nyitri löversenyre neveztek, most ismét megoldhatjuk e nevsort Hoffmann Lipót és Baer Kápolnán állomásozó m. kir. huszárszázadosok neveivel, így tehát eddig 14 részről 25 nevezés van 600-nál kisebb mézőny nem lesz. A nevezők nagyobb-rézt kiváló sportemberek, kik messze vidékek közönségére is vonzerőt gyakorolnak, ami abból is kitetszik, hogy Sonogy és Heves-megyéből is van jelentkező a löversenyre s a löverseny utáni tanulatságra. Figyel-meztetjük a közönséget, hogy a löverseny-terre szóló beletpi jegyeket a torlódások el-kerülése végett előre valtsa meg a Huszár Istvan könyvkereskedésben. A jegyek fel-tűnően viselendők, mert a versenyterén szig-orosan fognak örködni a fölött, hogy min-denki az őt megillető helyen tartózkodjék.

Irodalom.

A nyitri vármegyei közkör-ház emlékkönyve. Irtá dr. Biringer Ferenc korházi igazgató. 1894. 81 l. 8 ad r.

Nyitra városában, a kalvaria-domb észak-nyugati lejtőjén épült s az idén köz-használatnak átadott új körház mely így veszi ki magát pavillonjaival, mint egy új gyarmat a Nyitra-folyó partján, sok nehez-séggel megküzdött emberbaráti szeretetnek az alkotása. Most hogy sok vajadás után megvan már, büszkék vagyunk rá, mert bi-zony messze vidéken ritkítja párját s vá-roսunknak egyik monumentális látványosságát képezi, melyet érdemes az utazónak megte-kinteni. A napokban ennek a szép körház-nak részletes monografiáját a fenti cím alatt dr. Biringer Ferenc jelenlegi igazgató-orsva adta ki, melyben nemcsak a már fennlő körház törtérikumával, berendezésével, anyagi körülményeivel, de egyuttal Nyitra-megyének a szenvedő emberiség javára irány-zott jelen századi törekvéseivel is megismer-teti az olvasót s így megyénk kultúreletének egy jelentékeny darabját örökítette meg az utódok számára. Hozzá vannak a műhöz esatolva az épület tervrajza és cinkografikus látkepe, ami kivált a szakértőkre becsesse teszi a kiadványt. Mi igen nagy becsben tartjuk az ilyen monografiákat, mert az ilye-nekre támaszkodva lesz csak alaposan meg-írható a megye monografiája; ezek derítik fel azokat a részleteket, melyekből a mult-nak teljes kepe konstrualható. Azért úgy látjuk, hogy mafele sokat fáradoznak e te-ren s ami történeti anyag feltalálható, pedig mennyi van pl. egyes plebaniák, családok archivumaiban, azt szorgalmasan összegyű-jtik, csoportosítják, kidolgozzák. A papság körében jó példává jár elő e tekintetben az egri irodalmi egylet. Mert apró homoksze-

meből emelkedik az épület, a multnak apró fragmentumaiból írják a pragmatikus törté-netet, mely minél alaposabb s minél tisztu-ltabb annál nagyobb dicsőségére válik egy nemzetnek. De ezt csak sok embernek a munkája eszközölheti, eszközölheti különösen egyes városok, plebaniák, varak, nevezetes ferfiak monografiájával, a miben kivált fei-ő vidékünk történelmi eseményekben gazdag tabja bővelkedhetnek. Azért midőn dr. Bi-ringernek elismerésünket fejezzük ki, hogy nagy elfoglaltsága mellett is talált időt ezen monográfia megírására, felhívjuk a szellemi munka kedvelőit, a kiknek erre alkalmuk van, hogy hasonló munkálkodásukkal járul-janak közre multunk felderítéséhez, haszno-szolgálatot fognak ez által tenni a nemzeti közügynek. D

Felelős szerkesztő: dr. Toth Janos.
Kiadó és laptulajdonos: Huszár István.

1592. szám Ny.-Egerszegh község előljárásgától.

Malombérbeadási hirdetmény.

Nyitra-Egerszegh község tulajdonát képező 4 kerekű vizimalom, a hozzá tartozó malomszíget és molnárlakházzal együtt, hat egymásután következő évre, és pedig: 1895. évi január hó 1-től, 1900. évi december hó 31-ig terjedő időre, nyilvános árverés útján

folyó évi október hó 15-én d. e. 9 órakor

Egerszeghen a körjegyzői irodában berbe fog adatni.

Bánatpénz 300 frt, készpénzbizto-síték 1000 frt, kiküldési ár 1600 frt.

A többi feltételek Ny.-Egerszeghen a körjegyzői irodában bármikor megte-kinthetők.

Ny.-Egerszeghen, 1894. szept. 18.

Várszeghy, Kuna Lukács,
körjegyző, bírő.

→ → → Alapított 1869-ben. → → →

Nyitri Népbank mint részvénytársaság

Elfogad betéteket 5%-től kamatozás mellett, kamatadó levo-nása nélkül;

leszámítol váltókat, betéti könyvecskéket;

kölesönöket ad ingatlanokra a legkisebb kamatláb és szabott ügyvédi díjak mellett amortizációra 17 1/2 évre 10%-al;

előleget ad arany- és ezüstneműekre, sorsjegyek-, részvények- és másnemű értékpapírokra;

elad és vesz mindennemű értékpapírt napi árfolyamban;

elfogad biztosításokat tűzkar ellen a „Bécsi” biztosító társaság képviselőtében.

Felvilágosítással szolgál és mindennemű megbízást teljesít: bank-, pénz- és biztosítási ügyekről.

Az igazgatóság.

→ → → Székháza: Városháztér 3. sz. → → →

Mindennemű műtrágya.

A magas kormány kezdeményezése folytán 3,000,000 frt alaptőkével alapított

Hungária műtrágya-, kénsav- és vegyi ipar részvény-társaság

ajánlja saját gyártmány, tiszta kénsavval feltárt -ismert kitérő minőségű műtrágyáit: **csontliszt-, spodium-, ammoniak és ásványi superphosphatokat, párolt csontlisztet,**

THOMAS-SALAKOT,

chilisalétromot, kénsavas kalit és ammoniakot; különlegességeket, mint: **szőlő-, répa-, rét-, kender- stb. trágyát** és mindennemű egyéb műtrágyát. — Talaj-elemzések díjmentesen eszközöltenek. — Felvilágosítással és árjegyzékkel készségesen szolgál gyáraink központi irodája: **VI., Váci-körút 21. sz.** (Iparudvar), hová a levelek és megrendelések intézendők. — Telefon-szám 882.

1. 38 - 52.

Thomas-salak.

Nyomatik a kiadó Huszár István könyvnyomdájában Nyitrán.